

UPPSALA
UNIVERSITET

NATIONELLT CENTRUM FÖR KVINNOFRID
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2012

Förord

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) är regeringens nationella expert- och kunskapscentrum. Verksamheten regleras genom regeringens uppdrag till Uppsala universitet (U2011/3826/UH).

NCK ska arbeta enligt följande:

- med ett rikstäckande och samlat perspektiv utveckla och sprida evidensbaserad kunskap och information om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer,
- sammanställa aktuell forskning och kontinuerligt analysera behovet av forskning inom området mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer,
- bedriva forskning med anknytning till den kliniska verksamheten inom området mäns våld mot kvinnor,
- bedriva utbildning om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer,
- vara ett stöd för myndigheter och organisationer i frågor om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer,
- sprida kunskap om och utveckla metoder för bemötande och omhändertagande,
- samverka med Akademiska sjukhuset i Uppsala i frågor som rör den kliniska verksamheten inom området mäns våld mot kvinnor. I detta ingår att stödja driften av en nationell stödtelefon.

2012 års arbete har som tidigare år präglats av högt arbetstempo och nydanande produktion. Särskild vikt har under året lagts vid arbetsmiljö- och organisationsarbete. Att dagligen arbeta med våld kräver särskilda åtgärder i vår organisation, såväl i den kliniska verksamheten som för NCK:s utredare, experter och chefer.

Genom kontinuerligt lärande, handledning och samverkan upprätthålls och utvecklas NCK:s expertkompetens.

Genom den kliniska verksamheten och den nationella telefonen Kvinnofridslinjen följer NCK våldets omfattning och effekter såväl lokalt som nationellt. Det kan konstateras att trots stora insatser från regering, myndigheter, idéburna organisationer och samhället generellt återstår mycket att göra för utsatta kvinnor, män och barn. NCK:s roll som regeringens expertcentrum för kunskap om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer behövs. Utan kunskap och utbildning i ämnet tar våldet inte slut.

Genom NCK:s kunskapsbank skapas länkar mellan forskning och praktik, och det är en viktig kanal för att nå ut till relevanta målgrupper med omvärldsbevakning, nyheter, forskarpresentationer och faktatexter. Det skapar möjligheter för samhällets aktörer att fatta beslut och vidta konkreta åtgärder som bygger på dokumenterad kunskap.

Det innehållsrika arbetsåret 2012 har ökat förutsättningarna och möjligheterna för NCK att nå ut till, synliggöra och erbjuda insatser till drabbade kvinnor, män och barn. Samverkan mellan NCK och de nationella myndigheterna, idéburna organisationerna och samhället generellt har också förstärkts.

Uppsala i mars 2013

Gun Heimer

Gun Heimer
Professor, chef för NCK

Innehållsförteckning

Förord	1
Kontakt	2
Innehållsförteckning	3
Utbildning	4
Information	9
Kunskapssammanställning och analys av forskningsbehov	14
Forskning och metodutveckling	16
Klinisk verksamhet	17
Kansli	19
Organisation och personal	20
Regeringsuppdrag	21
Övriga officiella uppdrag	21
Ekonomi	23
Bilagor	24

Kontakt

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK
Uppsala universitet
Akademiska sjukhuset, ingång 17
751 85 Uppsala
Telefon: 018-611 27 93

Telefon informationsenheten:
018-611 98 68
E-post: info@nck.uu.se
Webbplats: www.nck.uu.se

Utbildning

Att ha kunskap om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer är en förutsättning för att kunna möta det pågående våldet mot kvinnor och för att kunna arbeta förebyggande. Ökade kunskaper är dessutom en tydlig framgångsfaktor när det gäller att förändra attityder och värderingar om våldet och dess konsekvenser.

Trots alla kompetenshöjande åtgärder som genomförts de senaste åren kan NCK konstatera att behovet av kunskap bland studenter och yrkesverksamma fortfarande är stort. Att sprida kunskap utgör därför en av hörnstenarna i verksamheten. NCK:s mångåriga erfarenhet av utbildning, forskning, kliniskt arbete och samverkan har skapat en trovärdighet som gjort det möjligt att nå ut med utbildningsmodeller till alla samhällsnivåer.

Utbildningsverksamheten under 2012 har inneburit fortsatt utveckling, kvalitetssäkring och genomförande av NCK:s återkommande universitetskurser för studenter och yrkesverksamma. De nya modellskapande kurser som utarbetats och genomförts 2011 har efter särskild utvärdering vidareutvecklats och därefter genomförts även detta år.

Inom det Sidafinansierade utbildningsprojektet i Sydafrika, *Genderbased Violence Capacity Building Project*, har NCK genomfört utbildningskurser för personal inom skolväsendet.

Efterfrågan på NCK:s utbildningar har som tidigare varit stor. Totalt genomfördes under året 114 utbildningsaktiviteter. Se bilaga 2.

NCK:s universitetskurser och andra utbildningar

Fristående kurser i Uppsala universitets ordinarie utbud

År 2001 genomförde NCK landets första fristående fakultetsövergripande universitetskurs, *Våld mot kvinnor, 7,5 hp*, för studenter som läser program som leder till yrken där man kommer att möta våldspenomenen. Kursen ges från och med 2009 varje termin och har sedan starten alltid varit övertecknad. Efterfrågan på

ytterligare kunskaper inom kompetensområdet har resulterat i påbyggnadskursen *Mäns våld mot kvinnor, fördjupningskurs, 7,5 hp*, som gavs första gången 2009 och därefter ges två gånger per läsår. Kurserna har genomförts i samarbete med institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Uppsala universitet.

Våld mot kvinnor, 7,5 hp

Kursen avser att ge en grundläggande kunskap om orsakerna till mäns våld mot kvinnor och förståelse för konsekvenserna av våldet för kvinnor och barn. Kursdeltagarna ska dessutom ha erhållit kunskap om samhällets ansvar för att motverka våldet, och reflektera kring egna värderingar och attityder. Under året har två kurser genomförts om vardera tio veckor på halvfart, kvällstid. Efterfrågan på kursplatser har varit stor och höstterminens kurs hade 183 sökande till 35 platser. Kursdeltagarna har varit studerande från jurist-, sjuksköterske-, läkar-, socionom- och psykologprogrammen. Undervisningen har genomförts med föreläsningar, seminarier och panelsamtal. Examination har skett genom aktivt deltagande i undervisningen och individuell hemtentamen.

Mäns våld mot kvinnor, fördjupningskurs, 7,5 hp

Kursen avser att ge fördjupade kunskaper i ämnet mäns våld mot kvinnor ur ett tvärvetenskapligt

perspektiv. Genomgående i kursen belyses ett intersektionellt perspektiv på våld i nära relationer, som visar på hur våldsutsatthet som skiljer sig från normen kan skapa en särskild sårbarhet. Kursen fokuserar på våldsutsatta kvinnors lika och olika livssituation och behandlar bland annat hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer, våld mot kvinnor med funktionsnedsättning, våld mot kvinnor i missbruk och unga hbt-ungdomars utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Två kurser har genomförts under året och undervisningen har innefattat föreläsningar, seminarier och gruppdiskussioner. Examination har skett i form av aktivt deltagande i undervisningen och individuell hemtentamen.

Övriga fristående universitetskurser

Mäns våld mot kvinnor – tvärprofessionell kurs för yrkesverksamma, 15 hp

En yrkesövergripande nationell utbildning ingår sedan flera år tillbaka i NCK:s utbud av universitetskurser. Kursen utvecklades under 2012 och omarbetades till en så kallad flexibel kurs där närundervisning kombineras med distansundervisning. Kursen avser att ge grundläggande och fördjupad kunskap inom kompetensområdet mäns våld mot kvinnor. Målgruppen är yrkesverksamma som i sitt arbete kan komma att möta brottsoffer och förövare. Drygt 90 kvalificerade personer sökte de 35 platserna på kursen. Majoriteten av kursdeltagarna arbetar till vardags i socialtjänsten, hälso- och sjukvården, ideella organisationer och kriminalvården. Kursen startade i oktober på halvfart och avslutas vårterminen 2013. Examination har skett i form av gruppuppgifter och individuell hemtentamen.

Att utbilda om mäns våld mot kvinnor – utbildarkurs 7,5 hp

Under 2012 fortsatte NCK:s kurs *Att utbilda om mäns våld mot kvinnor – utbildarkurs 7,5 hp* att utvecklas, och på höstterminen genomfördes kursen för andra gången. Kursen vänder sig till professionella som har grundläggande förkunskaper om mäns våld mot kvinnor, och som arbetar eller kommer att arbeta med utbildning om

våld i nära relationer. Syftet är att ge grunderna i pedagogik, didaktik och metodik, anpassat för utbildning inom kunskapsområdet mäns våld mot kvinnor. Deltagarna ska också få en fördjupad kunskap inom området, som behandlas ur ett tvärvetenskapligt perspektiv och utifrån internationella överenskommelser. Deltagarna i årets kurs kom från hälso- och sjukvården, socialtjänsten och olika frivilligorganisationer. Kursen gavs på halvfart under tio veckor och omfattade både distans- och närundervisning. Examination har skett genom individuella hemuppgifter samt en gruppuppgift med muntlig redovisning.

På hösten 2012 bjöd NCK in deltagarna från den första kursomgången till en återträff för att följa upp erfarenheterna och få underlag för vidare utveckling av kursen.

Våld mot kvinnor – samhällets ansvar, 7,5 hp, internutbildning för personal vid Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)

NCK:s anställda har hög kompetens inom kunskapsområdet mäns våld mot kvinnor och stor erfarenhet av att arbeta med frågan inom verksamhetens olika områden. För att bereda möjlighet att få formell kompetens genomfördes under våren en universitetskurs, *Våld mot kvinnor – samhällets ansvar, 7,5 hp*. Innehållet i kursen motsvarande den fristående grundkurs om 7,5 hp som kontinuerligt ges för studenter som studerar olika program. Examination har skett i form av aktivt deltagande i undervisningen och individuell hemtentamen.

Medverkan i universitetskurser

Utredningsmetodik för poliser

För femte året har NCK medverkat i utredningsmetodikkurser för poliser. Kurserna, som är vidareutbildningar för poliser, har tillkommit på uppdrag av Rikspolisstyrelsen med Polishögskolan som kursansvarig. NCK, juridiska fakulteten, sociologiska institutionen och avdelningen för uppdragsutbildning vid Uppsala universitet har gemensamt utformat kurserna.

Utredningsmetodik med inriktning på brott mot barn och ungdomar, 15 hp genomfördes under vårterminen och *Utredningsmetodik med inriktning på brott i nära relation, 4,5 hp* under höstterminen. NCK har medverkat med föreläsningar, bedömningar av PM och vid en muntlig examination.

Under året har även en liknande kurs getts vid Linnéuniversitetet i Växjö: *Fördjupad utbildning av brott mot kvinnor och närstående, 4,5 hp*. NCK har medverkat i denna med föreläsningar, en på vårterminens kurs och en på höstterminens kurs.

Medverkan i grundutbildningar vid universitet och högskolor

NCK har som tidigare medverkat i flera grundutbildningar vid Uppsala universitet samt vid andra universitet och högskolor runt om i landet. Det är utbildningar som leder till yrken där man med största sannolikhet kommer att möta våldsutsatta kvinnor, deras barn och/eller förövarna.

I sjuksköterske-, barnmorske- och läkarprogrammen vid Uppsala universitet medverkar NCK med utbildning om våld mot kvinnor i så kallade strimor. Det innebär att kunskapsområdet återkommer under flera block i utbildningen, i form av både föreläsningar och examination.

Under 2011 har NCK också medverkat i andra utbildningar vid Uppsala universitet, som psykologprogrammet, socionomprogrammet, juristprogrammet och genusvetenskapens A-kurs. NCK har dessutom medverkat i barnmorskeprogrammet vid Mälardalens högskola, psykologprogrammet vid Linköpings universitet och sjuksköterskeprogrammet vid Röda Korsets högskola i Stockholm.

Andra utbildningar

Tvådagarskurs

Varje år arrangerar NCK två utbildningsdagar för yrkesverksamma: *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*. Kursen ger en introduktion till kunskapsområdet och under kursdagarna behandlas mäns våld mot kvinnor i nära relation, barn som lever med våld, män som utövar våld samt samhällets ansvar. Kursen vänder sig främst till personer som

arbetar inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, rättsväsende eller frivilligorganisationer.

Årets kurs genomfördes i februari med närmare 200 deltagare.

Att utbilda om våld i samkönade relationer

NCK har utvecklat en modell för en kurs som har till syfte att utbilda personer som kan genomföra utbildningar om våld i hbt-relationer. Kursen genomfördes under våren 2012 med ett trettiotal yrkesverksamma deltagare från olika myndigheter och organisationer från olika håll i landet. Deltagarna fick lära sig mer om hur NCK:s film *Blott du mig älskar* kan användas i utbildningssammanhang och kopplas till forskning och praktisk erfarenhet, med hjälp av det pedagogiska material som utarbetats till filmen.

Utbildningar på uppdrag av myndigheter och organisationer

En betydande del av utbildningsverksamheten har varit utbildningsuppdrag från andra myndigheter liksom föreläsningssuppdrag vid utbildningar, seminarier och konferenser. Uppdragen har kommit från hälso- och sjukvården, rättsväsendet och socialtjänsten men också från andra organisationer. Såväl medarbetare från utbildningsenheten som från andra enheter inom NCK medverkar med sin specialkompetens.

Kriminalvården

NCK har ett kontinuerligt samarbete med Kriminalvården med fokus på brottsofferfrågor. För att stötta kvinnor som är brottsoffer har Kriminalvården skapat en brottsofferslussverksamhet, ett sätt för förövare och brottsoffer att genomföra ett säkert möte på anstalt och ha säkrad telefonkontakt. I verksamheten ingår utbildning för personal där NCK regelbundet medverkar. Detta har i sin tur renderat föreläsningssuppdrag vid kriminalvårdsanstalter som har klienter som dömts för kvinnofrids- och/eller sexualbrott.

Rikspolisstyrelsen – Polishögskolan

Seminarium för europeiska polischefer

I september genomfördes ett seminarium för europeiska polischefer och polisutbildare. Seminariet var en del av en kurs i kriminologi med inriktning på brottsoffer inom ramen för den europeiska polisakademien Cepol. Deltagarna fick kunskap om NCK:s verksamhet, våld i nära relationer, rättsväsendets ansvar och det nationella handlingsprogrammet för hälso- och sjukvårdens omhändertagande av offer för sexuella övergrepp.

Uppdragsutbildning för polisen

Under 2012 inleddes arbetet med att utforma universitetskursen *Människohandel 4,5 hp* för poliser. Kursen, som ska genomföras under första halvåret 2013, ges av NCK i samarbete med Avdelningen för uppdragsutbildning vid Uppsala universitet och på uppdrag av Rikspolisstyrelsen/ Polishögskolan.

Domstolsväsendet

NCK har sedan många år kontinuerligt medverkat i utbildningar inom domstolsväsendet. Under 2012 har NCK föreläst vid Kammarrätten i Göteborg, Lunds Domarakademi och för personal vid Lunds tingsrätt.

Hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården har en nyckelroll bland annat när det gäller att upptäcka våldsutsatta kvinnor som söker vård inom olika sjukvårdsinrättningar. Regeringsuppdraget *Att vidareutveckla metoder för att inkludera frågor om personlig erfarenhet av våld som en del av anamnesen inom hälso- och sjukvården (Skr 2007/08:39)*, som redovisades i form av antologin *Att fråga om våldsutsatthet som en del av anamnesen* (NCK-rapport 2010:4) och ett utbildningsmaterial, har resulterat i en stor efterfrågan på utbildning inom området.

Under 2012 har NCK utbildat personal inom Landstinget i Uppsala län, Landstinget Gävleborg, Stockholms läns landsting, Norrbottens läns landsting, Landstinget i Sörmland samt Landstinget Västernorrland, samt medverkat vid

konferenser för olika yrkesgrupper, som Allmänläkardagarna i Flen, SFOG-veckan i Kristianstad, AT-stämman i Stockholm samt undersköterske- och läkarsekreterardagarna i Karlstad.

Föreläsningssupdrag

Efterfrågan på föreläsningssatser från andra myndigheter och organisationer har varit fortsatt stor och NCK har strävat efter att i möjligaste mån tillgodose önskemålen. Se Bilaga 2.

Utbildningsinventering

För att få en samlad bild det aktuella kunskapsläget i Sverige när det gäller mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer har NCK genomfört en tredelad nationell kartläggning. År 2009 respektive 2010 publicerades rapporterna *Kartläggning av fristående universitets- och högskolekurser i ämnet mäns våld mot kvinnor* och *Nationell kartläggning om hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i grundutbildningar vid universitet och högskolor*. 2012 färdigställdes den tredje delen, *Nationell kartläggning av hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i myndigheters fortbildningar*.

Utbildningsmaterial

För att utbilda inom kunskapsområdet mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer krävs specialanpassat utbildningsmaterial. NCK:s utbildningsenhet ska kontinuerligt inventera, sprida, utveckla och skapa nytt utbildningsmaterial.

Utbildningspaket om våld i samkönade relationer

För att öka kunskapen och förbättra stödet till våldsutsatta hbt-personer har NCK utvecklat ett utbildningspaket om våld i samkönade relationer bestående av *Våld i samkönade relationer – en*

kunskaps- och forskningsöversikt (NCK-rapport 2009:2), filmen *Blott du mig älskar* och ett pedagogiskt material. Under året har materialet spridits till cirka 280 aktörer som utbildar inom socialtjänst, landsting, skolor, kvinnojourer och myndigheter. Dessutom har arbetet med att texta filmen både på svenska och engelska inletts.

Läroboken

NCK:s lärobok *Väldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar* som utges av Studentlitteratur används förutom i NCK:s egna utbildningar i flera andra kurser vid universitet och högskolor samt inom myndigheter och organisationer. Boken gavs ut första gången 2005 och reviderades 2008. Ny kunskap och nya lagar har återigen gjort en revidering nödvändig, och arbetet med detta inleddes 2012.

Särskilda projekt

Sidaprojekt i Sydafrika

Genderbased Violence Capacity Building Project – Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, Sverige, och Foundation for Professional Development, FPD, Sydafrika.

NCK medverkade under 2011 och 2012 i ett utbildningsprojekt i Sydafrika tillsammans med Foundation for Professional Development, FPD, en stiftelse som startades av det sydafrikanska läkarförbundet för att bedriva utbildning för yrkesverksamma. Projektet finansierades av Sida, och hade som syfte att ta fram och genomföra utbildning om mäns våld mot kvinnor för personal inom hälso- och sjukvården och skolväsendet i Sydafrika, med speciellt fokus på att ställa frågan om våld och om omhändertagande och spårsäkring vid sexuellt våld. Som grund för detta arbete användes det material som tidigare utvecklats inom ramen för NCK:s regeringsuppdrag.

Under 2012 har NCK utvecklat kursplaner, scheman och utbildningsmaterial för två kurser som har skolpersonal i Sydafrika som målgrupp. NCK genomförde en utbildning för utbildare i Pretoria: *Training of Trainers for Educators*.

En av grupperna som NCK utbildade i Syd Afrika

Dessa utbildare arbetade under hösten vidare med det material som NCK hade utformat och utbildade i sin tur på kursen *Gender Based Violence for Educators*.

Information

Informationsenheten ska se till att NCK:s verksamhet blir känd, så att centrumets kunskap och resurser sprids och kan bli till konkret hjälp för våldsutsatta kvinnor och deras anhöriga. Att målgruppsanpassa och noggrant planera spridningen av information, rapporter och övrigt material är avgörande för att ny kunskap ska nå ut. De främsta målgrupperna för kommunikationsarbetet är yrkesverksamma som möter våldsutsatta kvinnor i sitt arbete, studenter, beslutsfattare, journalister och – i synnerhet när det gäller stödtelefonen Kvinnofridslinjen – våldsutsatta kvinnor och deras närstående.

Enheten ansvarar för omvärldsbevakning i olika medier, och följer även utvecklingen av nya mediekanaler och sociala medier för att utreda hur dessa bäst kan användas i NCK:s interna och externa kommunikation.

NCK har på senare år stärkt sin ställning som expertcentrum och naturlig instans att vända sig till för att få mer kunskap om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Detta märks bland annat genom en kraftig ökning av antalet besök på webbplatserna, förfrågningar via telefon och e-post samt beställningar av publikationer och informationsmaterial.

Informationsenheten samverkar med samtliga enheter på NCK både i det löpande arbetet och i samband med regeringsuppdrag och andra projekt.

Att öka kännedomen om Kvinnofridslinjen och att utveckla webbplatsen www.kvinnofridslinjen.se är ett arbete som måste pågå kontinuerligt, och det betonas även i regeringsuppdraget för kvalitetssäkring, metodutveckling och informationsåtgärder för Kvinnofridslinjen som påbörjades under andra halvåret 2011. Regeringsuppdraget har gjort det möjligt att intensifiera arbetet under en treårsperiod, med särskilda satsningar för att öka tillgängligheten för kvinnor som kan vara särskilt svåra att nå på grund av språksvårigheter eller vissa typer av funktionsnedsättningar.

Det nära samarbetet med enheten för kunskapsanväring och analys av forskningsbehov kring NCK:s kunskapsbank är en viktig del av enhetens arbete.

Webbplatser och sociala medier

Besöksfrekvensen på NCK:s tre webbplatser har fortsatt att öka under 2012 och både nck.uu.se och kvinnofridslinjen.se har även detta år slagit besöksrekord.

De tre webbplatserna har en tydlig uppdelning efter olika målgrupper, och ska fortsätta att utvecklas enligt sina profiler. Samtidigt ska det vara tydligt att samtliga har NCK som avsändare och att de kompletterar varandra.

NCK har ökat sin närvaro i sociala medier under 2012. Centrumet är fortsatt närvarande på mikrobloggen Twitter och använder det som en kanal för att sprida NCK:s pressmeddelanden och för att tipsa om rapporter, seminarier eller andra nyheter från centrumets verksamhet. I slutet av året startades en sida för stödtelefonen Kvinnofridslinjen på det sociala nätverket Facebook.

nck.uu.se

NCK:s huvudsakliga webbplats vänder sig framför allt till studenter och yrkesverksamma som möter våldsutsatta kvinnor i sitt yrke, men också till politiker, journalister och andra som är intresserade av frågorna. NCK:s kunskapsbank är en del av webbplatsen, men har en egen startside.

Antalet besök på webbplatsen har under 2012 ökat med 50 procent till drygt 96 000. Den fortsatta utvecklingen och marknadsföringen av NCK:s kunskapsbank har bidragit kraftigt till det ökade besöksantalet.

Under 2012 har startsidan fått en ändrad struktur och grafiska förbättringar. Även sidorna för besökare som vill beställa NCK:s böcker och filmer har gjorts tydligare och kompletterats med nya funktioner. Varje månad beställs i genomsnitt 600 publikationer via webbplatsen.

De engelska sidorna på webbplatsen har uppdaterats och fått en delvis ny struktur.

kvinnofridslinjen.se

Kvinnofridslinjens webbplats är ett viktigt komplement till den nationella stödtelefonen.

Den vänder sig i första hand till våldsutsatta kvinnor och deras anhöriga, men också till dem som arbetar med frågorna. Totalt hade webbplatsen mer än 279 000 besök under året, med tydliga toppar i samband med en marknadsföringskampanj i början av året. Förutom startsidan var sidan med information om Kvinnofridslinjen samt sidan med frågor och svar de mest lästa delarna av webbplatsen.

Arbetet med tillgänglighet har haft hög prioritet under 2012. Under hösten fick kvinnofridslinjen.se en så kallad följsam webbdesign som känner av om besökaren använder dator, mobiltelefon eller surfplatta och anpassar visningen efter detta. I samband med detta kunde även ingångarna till kortfattad information på olika språk göras tydligare. Dessutom har längre webbtexter på sex olika språk publicerats, och webbplatsen har utökats med en uppläsningsfunktion på engelska. För att öka tillgängligheten för döva planeras en informationsfilm på teckenspråk, och arbetet med detta inleddes under hösten.

I december uppmärksammades det på webbplatsen att Kvinnofridslinjen funnits i fem år. För att ge en inblick i arbetet med stödtelefonen publicerades bland annat intervjuer med medarbetare på Kvinnofridslinjen.

Annonseringen för Kvinnofridslinjen i sociala medier har genererat många besök till webbplatsen. Som ett komplement och för att göra det lätt att sprida telefonnumret och webbadressen skapades en sida för Kvinnofridslinjen på Facebook i slutet av året.

akademiska.se

Kvinnofridsenhetens sidor på Akademiska sjukhusets webbplats har en tydligt lokal profil med information till patienter och yrkesverksamma om NCK:s kliniska verksamhet. Under året lades Akademiska sjukhusets webbplats över i ett nytt system. I samband med detta gjordes en omfattande översyn av innehållet på kvinnofridsenhetens svenska och engelska sidor.

Informationen till hälso- och sjukvårdspersonal har utökats med mer information och material att ladda ner. Även sidor med information om våld på lättläst svenska har tagits fram.

Kvinnofridslinjen.se har nu en följsam webbdesign, som anpassas efter skärmens storlek.

Mediekontakter

Press

Nyhetsmedier och fackpress är mycket viktiga kanaler för att sprida kunskap och information om våld mot kvinnor och om NCK:s verksamhet. Att ge journalister god service och kvalificerad hjälp att få relevant underlag till inslag och artiklar är därför en prioriterad uppgift för informationsenheten.

NCK inrättade 2012 en tjänst som informatör med pressansvar, vilket gör det möjligt att mer långsiktigt arbeta för att nå ut med information om verksamheten och kunskapsområdet genom debattartiklar, pressmeddelanden, nyhetsbrev och direkta kontakter med enskilda redaktioner.

Under 2012 nämndes NCK och/eller Kvinnofridslinjen i de flesta nationella nyhetsmedierna, som Sveriges Radio, Sveriges Television, TV 4, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen samt i lokala medier runt om i landet. Totalt publicerades över 250 artiklar eller inslag där verksamheten nämndes eller där företrädare för NCK har medverkat som expert. Numret till den nationella stödtelefonen

Debattartiklarna i Svenska Dagbladet och Dagens Samhälle fick ett stort genomslag.

Kvinnofridslinjen har publicerats i samband med rapportering om våld eller övergrepp mot kvinnor, i såväl tryckta medier som på webben och i tv.

Nyhetsmedier

NCK syntes både på nyhetsplats och på debattsidor under 2012. Flera debattörer och ledarskribenter hänvisade till NCK i sina artiklar, och företrädare för NCK har skrivit två debattartiklar under året.

Den 31 maj publicerades en debattartikel i Dagens samhälle, med rubriken "Stärk sjukvårdens arbete mot kvinnomisshandeln". Artikel-författarna professor Gun Heimer, föreståndare för NCK, och Erik Weiman, landstingsstyrelsens ordförande i Uppsala, menade att Landstinget i Uppsala läns modell för hur våldsutsatta kvinnor tas emot kan tjäna som inspiration för andra landsting.

Den 23 december publicerades artikeln "Utredningarna av dödade dröjer" på Svenska Dagbladets debattsida Brännpunkt, skriven av Gun Heimer och Henrik Belfrage, professor i kriminologi vid Mittuniversitetet och medlem i NCK:s vetenskapliga råd. Artikeln uppmärksammades av flera andra medier och ledde till intervjuer med bland annat Sveriges Radio och TT, vars text publicerades av ett stort antal tidningar och nyhetssajter.

NCK fick även mycket uppmärksamhet i nyhetsmedier när Kvinnofridslinjen fyllde fem år i början av december. Nyheten publicerades både på webben, i etermedier och i tryckta tidningar. Flera redaktioner publicerade därefter artiklar om Kvinnofridslinjen inför julhelgen.

Övriga medier

NCK:s medarbetare har även intervjuats i vecko- och fackpress under året, och medverkat i flera tv-program, som TV3:s Efterlyst och SVT-programmen Fråga Doktorn, Veckans brott och Gomorron Sverige.

Marknadsföring

En nationell stödtelefon som Kvinnofridslinjen måste vara välkänd, både bland de kvinnor som är i behov av hjälp och bland allmänheten. Därför är marknadsföringen av stödtelefonen helt avgörande för att den ska komma till nytta.

Som en del av regeringsuppdraget att utveckla Kvinnofridslinjen under perioden 2011-2014 (U2011/3939/JÄM) intensifierades marknadsföringen av Kvinnofridslinjen under 2012, och det arbetet fortsätter under 2013.

En Sifomätning som genomfördes i april-maj 2012 visade att kännedomen om Kvinnofridslinjen behöver öka i Skåne och Västra Götalandsregionen, vilket har lett till riktade insatser där under hösten. Internet har visat sig vara en mycket kostnadseffektiv kanal för att nå ut med information om Kvinnofridslinjen, och en stor del av annonseringen har därför inriktats mot webben. Annonserna har även syns i tidningar, på vykortskampanjer och i trafikreklam.

Inom ramen för regeringsuppdraget intensifierades även arbetet för att öka kännedomen om stödtelefonen bland kvinnor som inte har svenska som modersmål. Ett annat delprojekt är att i ökad utsträckning nå ut med information till kvinnor med vissa typer funktionsnedsättning.

En av NCK:s huvuduppgifter är att sprida kunskap om våldet och dess konsekvenser till yrkesverksamma som möter våldsutsatta kvinnor i sitt arbete, och underlätta för dem att ge adekvat och professionellt stöd. NCK:s kunskapsbank

ger unika möjligheter för detta, och det är mycket angeläget att göra den mer känd. Under 2012 genomfördes därför en marknadsföringskampanj för NCK:s kunskapsbank i fackpress samt på internet.

Egen utgivning

Informationsavdelningen ansvarar för produktionen av allt tryckt material med NCK som avsändare.

I serien NCK-rapport publicerades *Nationell kartläggning av hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i myndigheters utbildningar* (NCK-rapport 2012:1).

Nyhetsbrevet som distribueras via e-post kom liksom tidigare år ut tre gånger per termin under 2012.

Informationsmaterial

Efterfrågan på informationsmaterial om NCK och Kvinnofridslinjen har fortsatt att öka. De små informationskortet om Kvinnofridslinjen i visitkortformat finns nu på sammanlagt 26 språk, inklusive de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Informationskortet har också tryckts i en version med punktskrift.

Studiebesök

NCK får många förfrågningar om studiebesök, och informationsenheten ansvarar för prioritering och samordning av dessa.

För att kunna erbjuda möjlighet även för mindre grupper att göra studiebesök på NCK anordnades ett studiebesök med en gemensam presentation av centrumets verksamhet för intresserade från kommuner, hälso- och sjukvården och frivilligorganisationer.

Dessutom arrangerades enskilda studiebesök för riksdags-, landstings- och kommunpolitiker, den nationella samordnaren mot våld i nära

relationer samt grupper med representanter för myndigheter och organisationer i såväl Sverige som andra länder.

Mässor, seminarier och kongresser

Genom att medverka vid mässor och specialistkongresser med föreläsningar och seminarier, ibland i kombination med andra informationsinsatser som bokbord eller montrar, kan NCK på ett effektivt sätt nå speciella målgrupper och knyta värdefulla kontakter. Under 2012 fanns NCK på plats vid AT-stämman respektive skolsköterskedagarna i Stockholm, Undersköterske- och läkarsekreterardagarna i Karlstad samt SFOG-veckan i Kristianstad.

Under Almedalsveckan i Visby i juli medverkade NCK med seminariet *Att utsättas för våld är ingen sjukdom, men det kan förstöra hälsan*. Seminariet ingick i programmet Psykisk hälsa-

NCK medverade på forskartorget, Bok & biblioteksmässan, Göteborg.

kaféet, med Sveriges kommuner och landsting, SKL, som huvudarrangör.

Vid Bok & bibliotek 2012 i Göteborg presenterade NCK det pågående forskningsprojektet med den stora nationella prevalensstudien *Kvinnors och mäns utsatthet för våld i ett livs- och befolkningsperspektiv – en nationell studie* vid ett seminarium på Forskartorget. Seminariet hade rubriken *Kvinnors och mäns erfarenheter av våld*.

Referensbibliotek

Referensbiblioteket vid NCK är en servicefunktion som i första hand är avsedd för personalen och centrumets anlitade experter. Informationsenheten ansvarar för skötseln av och inköpen till biblioteket i samråd med enhetscheferna.

Kunskapssammanställning och analys av forskningsbehov

Genom att göra ny kunskap och information om ämnesområdet mäns våld mot kvinnor tillgänglig för såväl allmänhet som yrkesverksamma som möter våldsutsatta kvinnor i sitt arbete utgör NCK en länk mellan forskning och praktik. Enheten för kunskapssammanställning och analys av forskningsbehov har till uppgift att överblicka och analysera forskning och erfarenhetsbaserad kunskap inom området. Detta görs genom utredningsarbeten, webbpublicering och projekt för att belysa olika ämnesområden, ofta i samarbete med övriga enheter, referensgrupper och externa experter inom NCK:s verksamhetsområden. Enhetens medarbetare medverkar även i centrumets utbildnings- och föreläsningssupdrag.

NCK:s kunskapsbank

NCK:s kunskapsbank är en effektiv kanal för att nå ut med ny forskning till relevanta målgrupper. Under 2012 har arbetet med kunskapsbanken funnit sina former. Kunskapsbanken har utökats med nya ämnesguider och publikationer och flera tekniska förbättringar har gjorts. Det myndighetsgemensamma kalendarier har uppdaterats löpande.

Redaktören för kunskapsbanken håller genom kontinuerlig omvärldsbevakning webbplatsen uppdaterad med nyheter. Även längre reportage om forskare och myndighetspersoner har publicerats för att lyfta fram framgångsrika projekt. Ämnesguiderna uppdateras regelbundet.

De mest besökta ämnesguiderna är de som rör blocket *Våld i nära relationer*. Antalet forskarpresentationer uppgår nu till 120 stycken. Kunskapsbankens startside har utvecklats under året och nya funktioner har lagts till. Under året har 40 000 besök gjorts på dessa sidor, vilket är en ökning från 2011 med över 30 procent. Totalt laddades drygt 48 000 publikationer ner från NCK:s kunskapsbank, vilket ger ett genomsnitt på omkring 133 publikationer om dagen.

NCK:s kunskapsbank bidrar till att skapa kontakt mellan forskare inom ämnesområdet och underlättar för dessa att följa utvecklingen. Kunskapsbanken och möjligheten att på ett

enkelt sätt kunna kontakta forskare är även uppskattad av yrkesverksamma som planerar utbildningsdagar, studenter som skriver uppsatser om våld mot kvinnor inom sina högskoleutbildningar samt inte minst journalister.

En angelägen uppgift är att öka kännedomen om NCK:s kunskapsbank för att den ska komma till ännu större användning, och en plan för detta har tagits fram i samarbete med informationsenheten. Ett aktivt arbete med mediekontakter och riktade utskick har kombinerats med presentationer i samband med studiebesök och vid olika seminarier. Under våren 2012 genomfördes en marknadsföringskampanj i fackpress och på internet.

Rapport

Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning

I början av 2012 gjordes en förstudie om kunskapen kring våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. Studien visade att NCK skulle kunna bidra till fördjupad kunskap genom att belysa forskningen inom detta område och samtidigt bidra till att förbättra bemötandet av kvinnor med funktionsnedsättning som utsätts för våld.

En rapport om det aktuella kunskapsläget har därefter tagits fram. Den beskriver definitioner och klassifikation, våldets omfattning samt vilka speciella uttryck och former det kan ta i relation till kvinnornas funktionsnedsättning och deras livssituation. I två fördjupningskapitel, som skrivits av externa forskare inom området, belyses bemötandet av våldsutsatta kvinnor med intellektuell funktionsnedsättning och kvinnor

med psykisk funktionsnedsättning, speciellt psykosjukdom.

Under arbetet med rapporten anordnade NCK rundabordsamtal med representanter från Socialstyrelsen, Handisam, Föreningen för Unga och Vuxna med Utvecklingsstörning (FUB), patientföreningen Attention för personer med psykisk funktionsnedsättning, Bräcke diakoni,

Sveriges Kvinnolobby samt forskare inom området.

Rapporten färdigställdes under året och kommer att presenteras 2013.

The screenshot shows the website for NCK (Nationellt centrum för kvinnofrid) Kunskapsbanken. The page layout includes a header with the Uppsala University logo and NCK logo. A left sidebar contains a navigation menu with categories like 'Om kunskapsbanken', 'Publikationer', 'Ämnesguide', 'Praktik och metod', 'Myndigheter', and 'Forskning'. The main content area features a search bar, a featured article titled 'Samlad kunskap för kvinnofrid' with a bookshelf image, and a list of 'De mest visade publikationerna' including 'Elevhälsan i skollagen', 'Strategi för samverkan kring barn och unga', 'Hedersrelaterat våld och förtryck', and 'Vårdprogram: Omhändertagande av kvinnor utsatta för våld i nära relation'. There is also a 'Kalendariet' section listing events like 'Våldutsatta äldre kvinnor' and 'Barn som anhöriga'.

Forskning och metodutveckling

I NCK:s uppdrag ingår att sammanställa aktuell forskning och vara en brygga mellan praktiker och forskare, samt att bedriva forskning och metodutveckling med anknytning till den kliniska verksamheten. Forskningen vid NCK bedrivs i samarbete med institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Uppsala universitet.

Forskningsprojekt

NCK samarbetar med Umeå universitet och Avdelningen för folkhälsa och forskning vid Sundsvalls sjukhus i ett projekt rörande våld, hot och övergrepp mot ungdomar. Delar av projektet är ett doktorandprojekt. Data är presenterade vid ett flertal vetenskapliga konferenser och som vetenskapliga artiklar.

I ett doktorandprojekt på institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Uppsala universitet studeras våld mot kvinnor med särskild inriktning mot sexuella övergrepp.

Under 2011 inleddes arbetet med en ny svensk prevalensstudie, *Kvinnors och mäns utsatthet för våld i ett livs- och befolkningsperspektiv – en nationell studie*. Studien genomförs i samarbete med Umeå universitet, institutionen för sociala vetenskaper. En pilotstudie på 2 000 personer genomfördes under 2011. Under våren 2012 har enkäter skickats ut av SCB till ett representativt urval av 10 000 kvinnor och 10 000 män i åldrarna 18–75 år. Databearbetning och analys pågår. Studien kommer att kunna belysa hur vanligt det är att kvinnor och män i olika åldersgrupper har varit utsatta för sexuellt våld och annat våld, som barn och vuxna, inklusive det senaste året. En annan frågeställning är om våldsutsattheten kan kopplas till missbruk, självskadebeteende, posttraumatiskt stressyndrom och annan ohälsa, både psykosocial och fysisk. Det insamlade materialet ska i en senare fas ligga till grund för mera ingående studier av effekterna av våldsutsatthet för hälsan.

Handledning av doktorander och studenter har fortsatt under 2012.

NCK:s vetenskapliga råd

NCK har ett vetenskapligt råd som bistår centrumet med stöd i forsknings- och metod-

utvecklingsfrågor. Rådet består av disputerade forskare med lång vetenskaplig erfarenhet från ämnesområden som har betydelse för NCK:s verksamhet: medicin, juridik, kriminologi samt psykologi.

Metodutveckling

2011 fick NCK i uppdrag av regeringen att under en fyraårsperiod utveckla den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen (U2011/3939/JÄM). Uppdraget ska syfta till att kvalitetssäkra det stöd som Kvinnofridslinjen ger till de våldsutsatta och till att nå ut till fler av dem som utsätts för hot, våld och/eller sexuella övergrepp. Uppdraget löper under 2011–2014 och ska slutredovisas till Utbildningsdepartementet senast den 1 april 2015. Se även sidan 21.

Under 2011 fortsatte projektet God mottagning för uppföljning och kvalitetssäkring på kvinnofridsmottagningen. Processen för uppföljning och utvärdering har analyserats med målet att skapa en modell som i förlängningen ska kunna användas av andra liknande mottagningar. Arbetet beskrivs närmare på sidan 17.

Medarbetare från NCK har under året medverkat i ett projekt i Landstinget i Uppsala län för att dokumentera våldsutsatthet i den elektroniska patientjournalen. Efter utbildnings- och informationsinsatser från NCK införde mödrahälsovården samt obstetrikavdelningen på kvinnokliniken på Akademiska sjukhuset dokumentation av frågor om våldsutsatthet i den elektroniska journalen under 2012. Arbetet har följts med stort intresse från flera landsting.

Under 2012 fortsatte även uppföljningen av arbetet med *Nationellt handlingsprogram för hälso- och sjukvårdens omhändertagande av offer för sexuella övergrepp* på de fem orter som ingick i pilotprojektet för regeringsuppdraget (SKr 2007/08:39).

Klinisk verksamhet

NCK:s kliniska verksamhet, kvinnofridsenheten, har Akademiska sjukhuset som huvudman. Verksamheten omfattar kvinnofridsmottagningen och den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen.

Kvinnofridsenheten har ett nära samarbete med NCK:s universitetsheter, och olika medarbetare vid enheten har under året deltagit i centrumets forskning, metodutveckling, informationsverksamhet och utbildning. Detta samarbete bidrar till ett kontinuerligt och ömsesidigt lärande och är avgörande för centrumets utveckling.

Kvinnofridsenheten har ett aktivt samarbete med andra närliggande verksamheter och myndigheter, såväl lokalt som nationellt. Samverkan mellan myndigheter är avgörande för ett gott omhändertagande av den enskilda våldsutsatta kvinnan, och bidrar även till att höja personalens kompetens och öka kännedomen om respektive myndighets uppdrag. Parallellt med patientverksamheten ger medarbetare vid kvinnofridsenheten råd och stöd till personal från andra verksamheter vid handläggning av ärenden, samt medverkar vid informationstillfällen, utbildningssatsningar samt utvecklingsprojekt.

Under 2012 har all personal vid enheten utbildats i hot- och riskbedömning för våldsutsatta kvinnor. Internutbildning erbjuds även via Akademiska sjukhusets internetbaserade utbildningsplattform, där kvinnofridsenheten medverkar med utbildningar om att ställa frågor om våld, om spårsäkring efter sexuella övergrepp samt om människohandel. Utbildningsmaterialet och filmerna har tagits fram i anslutning till tidigare regeringsuppdrag.

Kvinnofridsmottagningen

Kvinnofridsmottagningen bedriver patientverksamhet i öppen vård för våldsutsatta kvinnor i Landstinget i Uppsala län och erbjuder både akuta och planerade besök. Läkarna vid mottagningen har specialistkompetens inom gynekologi, allmänmedicin och psykiatri. Sjuksköterskorna har samtalsutbildning och specialistutbildning i psykiatri.

Som ett komplement till de individuella kontakterna på kvinnofridsmottagningen anordnas samtalsgrupper som leds av en handledare/ terapeut.

Mottagningen är öppen under kontorstid. Gynekologer på kvinnokliniken vid Akademiska sjukhuset tar emot akuta fall av sexuella övergrepp enligt avtal med kvinnofridsenheten, som också ansvarar för att utbilda läkarna för detta. Kvinnofridsenheten har även ett nära samarbete med akutmottagningen på sjukhuset.

Kvinnofridsenheten har en överenskommelse med Rättsmedicin i Uppsala som möjliggör en skadedokumentation av rättsläkare utan att kvinnan har polisanmält våldet.

Metodutveckling och kvalitetssäkringsprojekt

Verksamheten vid kvinnofridsmottagningen följs noggrant för att kunna erbjuda kunskapsbaserad och ändamålsenlig vård. Under året har fokus varit att strukturera det kliniska arbetet för ett systematiskt omhändertagande. Detta arbete bedrivs i projektform med en multiprofessionell arbetsgrupp och ingår i projektet *God mottagning*.

En översyn av nuvarande arbetssätt har genomförts och behov av utveckling och förbättring har identifierats. Ett underlag för ett strukturerat omhändertagande har utarbetats, där bland annat rutiner sammanställts. Kvinnor som kontaktar mottagningen och har utsatts för psykiskt eller fysiskt våld fyller i skattningsskalor för bedömning av symtombild, psykisk hälsa och upplevelse av livskvalitet, vilka utgör grund för behandlingsarbetet. Kvinnor som har haft kontakt med kvinnofridsmottagningen och fått samtalsstöd erbjuds en uppföljande kontakt efter ett par månader och ytterligare en efter ett år. Uppföljningen är både ett stöd för kvinnan och viktig för mottagningen som därmed får en möjlighet att utvärdera och förbättra sina insatser i enlighet med gällande föreskrifter (HSL 1982:763, SOSFS 2011:19). Även en hot- och riskbedömning genomförs och dokumenteras. Resultatet diskuteras med kvinnan för att se vilka alternativ och personer som kan vara till hjälp.

För att förbättra omhändertagandet för de kvinnor som utsatts för sexuellt våld har samverkansarbetet med Polismyndigheten och Åklagarkammaren i Uppsala varit prioriterat under året. En gemensam utbildningseftermiddag för myndigheterna har genomförts då även föreläsare från Rättsmedicin i Uppsala deltog, liksom föreläsare från Statens kriminaltekniska laboratorium i Linköping.

Ytterligare ett kvalitetssäkringsprojekt tillsammans med Polismyndigheten och Åklagarkammaren i Uppsala inleddes under senare delen av 2012.

Kvinnofridslinjen

Den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen besvarar i genomsnitt mellan drygt 70 samtal per dag från kvinnor i hela Sverige och deras närstående. Under de fem år som gått sedan starten i december 2007 har det blivit över 116 000 samtal.

Telefonen är öppen dygnet runt, samtalet är kostnadsfritt och den som ringer kan välja att vara anonym. Samtalen besvaras av sjuksköterskor, barnmorskor och socionomer med minst fem års erfarenhet av att möta människor i kris. I samtalen erbjuds professionellt stöd samt information om lokala resurser eller alternativ. Personalen har tillgång till uppgifter om myndigheters och ideella organisationers lokala och nationella verksamheter och stödinsatser. Stödtelefonen finansieras i sin helhet med statliga medel men drivs av Akademiska sjukhuset enligt avtal med Uppsala universitet.

Kvinnofridslinjen marknadsförs aktivt för att nå ut till våldsutsatta kvinnor nationellt. Särskilda insatser har gjorts för att nå kvinnor som inte talar svenska samt för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Samtalsstatistiken följs upp och bearbetas genom ett samarbete med Uppsala kliniska forskningscentrum, UCR, vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset.

Webbplatsen www.kvinnofridslinjen.se är ett viktigt komplement till telefonrådgivningen och under 2012 uppmättes 279 000 besök. Utvecklingsarbetet för webbplatsen beskrivs närmare på sidan 9.

Genom avtal mellan Ålands landskapsregering och Akademiska sjukhuset har även Ålands befolkning tillgång till Kvinnofridslinjen.

Regeringsuppdrag att kvalitetssäkra och metodutveckla Kvinnofridslinjen

2011 fick NCK i uppdrag av regeringen att under en fyraårsperiod kvalitetssäkra och metodutveckla den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen (U2011/3939/JÄM). Uppdraget syftar till att kvalitetssäkra det stöd som Kvinnofridslinjen ger till våldsutsatta kvinnor och till att nå ut med information om stödtelefonen till ännu fler än hittills. Regeringsuppdraget delredovisades i form av en lägesrapport 1 april 2012 och ska slutredovisas 1 april 2015

Information

Som ett led i ansträngningarna för att nå ut till fler kvinnor med annat modersmål än svenska översattes information om Kvinnofridslinjen under 2012 till ytterligare ett språk, tigrinja. Det innebär att informationen nu finns på 26 språk samt punktskrift. Produktion av en teckenspråksfilm om Kvinnofridslinjen inleddes, med syfte att nå döva och hörselskadade våldsutsatta kvinnor och anhöriga på deras modersmål.

Kvinnofridslinjens webbplats lades över i ett nytt system anpassat för mobiltelefoner och surfplattor med ökad tillgänglighet och läsbarhet som mål. Samtidigt skapades tydligare ingångar till sidorna med lättläst svenska och de längre webbtexterna på fler språk. Webbplatsen utökades med en uppläsningfunktion på engelska.

Förbättrat tekniskt stöd för telefonrådgivningen

I februari 2012 introducerades en ny intern resursdatabas som stöd för telefonrådgivningen. Det nya systemet skapar bättre förutsättningar för att rådgivningen och stödet som ges via telefonen ska bli mer enhetligt. Det underlättar också administrationen, genom att uppgifter om lokala stödverksamheter lättare kan uppdateras och hållas aktuella. Systemet har utvecklats i samarbete med enheten för IT och inköp vid Uppsala universitet. Inför övergången fick all personal på Kvinnofridslinjen utbildning i det nya systemet, och detta följdes upp med olika aktiviteter under våren och hösten. I september genomfördes en enkätundersökning bland medarbetarna som visade att de var nöjda med resursdatabasen och att den används vid mer än hälften av samtalen.

Våren 2012 inleddes ett andra tekniskt delprojekt för att utveckla dokumentationen av samtalen till stödlinjen. Det behövs ett mer användarvänligt system när det gäller att dokumentera samtalens inriktning så att underlag för utvecklingsarbete, löpande kvalitetsuppföljning och rapporter enkelt kan tas fram. Inga personliga uppgifter dokumenteras.

I projektgruppen ingår personer från Kvinnofridslinjen, kansliet och informationsenheten. En förstudie inleddes i maj 2012 för att kartlägga vilka olika system som används för närvarande och föreslå framtida förbättringar. Under hösten genomfördes även en utbildningsdag i telefonväxelns statistiksystem för projektgruppen och enhetschefen för kvinnofridsenheten. Arbetet med ett nytt dokumentationssystem fortsätter under 2013.

Kansli

NCK:s kansli samlar de administrativa servicefunktionerna för centrumets verksamhet. Under 2012 fortsatte kansliets löpande arbete med ekonomi, personalfrågor, arbetsmiljö och jämställdhet, lokaler, kontakterna med IT och andra servicefunktioner. Kansliet fungerar som stöd till föreståndaren och NCK:s övriga enheter. Personal inom kansliet utför övergripande utredningsarbete, svarar på remisser samt arbetar med externa aktörer inom NCK:s verksamhetsområde.

Arbetsmiljö och jämställdhet

NCK strävar efter att vara en modern arbetsplats som aktivt arbetar med medarbetarskap, medarbetaransvar samt kontinuerlig kompetens- och personalutveckling. Målet är att det ska finnas en tydlighet i uppdrag och arbetsbeskrivningar samt en klar fördelning av ansvar och befogenheter.

Alla medarbetare inom varje enhet fortsätter att arbeta efter de gemensamma ledorden: expertkunskap, effektiv samverkan och professionellt stöd.

För anställda i en verksamhet som arbetar med mäns våld mot kvinnor är den psykosociala arbetsmiljön av särskilt stor vikt. Det långsiktiga arbetet med att upprätthålla en god fysisk såväl som psykosocial arbetsmiljö fortsatte under 2012.

NCK:s arbetsmiljö- och jämställdhetsgrupp fortsatte under året sitt arbete utifrån centrumets arbetsmiljö- och jämställdhetsplaner.

Inom jämställdhetsområdet strävar NCK efter en jämnare könsfördelning. NCK:s kliniska verksamhet har, efter uttryckliga önskemål från patienter, enbart kvinnliga anställda. Patienternas önskemål i detta är av stor vikt och kommer inte att frångås.

Organisation och personal

NCK är regeringens nationella kunskaps- och resurscentrum för frågor om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Verksamheten består av en universitetsdel samt en klinisk del som organisatoriskt tillhör Akademiska sjukhuset. Verksamheten är samlad i gemensamma lokaler på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Det nära samarbetet mellan universitetsdelen och kliniken ger värdefulla möjligheter till kontinuerligt och ömsesidigt lärande.

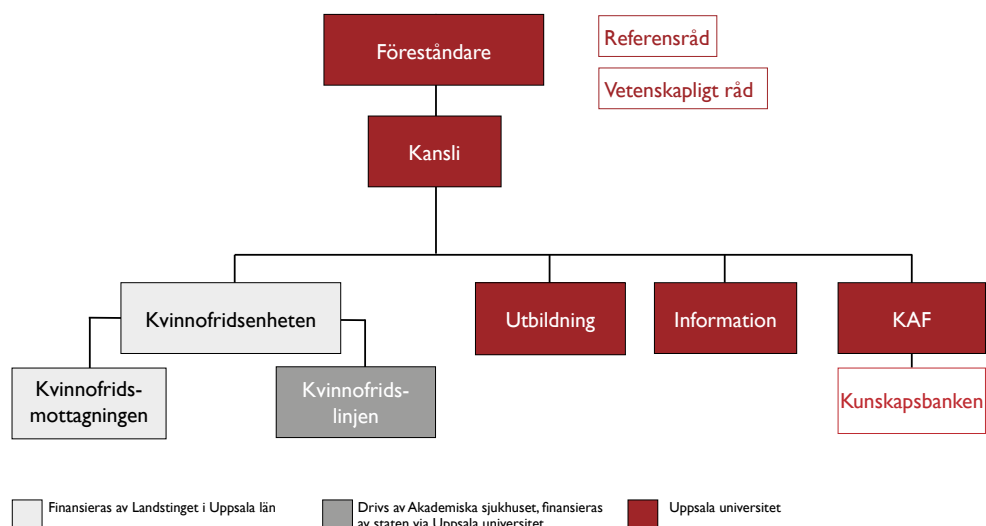
NCK:s föreståndare är direkt underställd rektor för Uppsala universitet och sjukhusdirektören för Akademiska sjukhuset.

I december 2012 arbetade 64 personer vid NCK. Inom den del som organisatoriskt tillhör Uppsala universitet arbetar utbildare, administratörer, projektledare, utredare, informatörer, forskare och experter. Inom den del som tillhör landstinget finns kategorierna läkare, sjuksköterskor, barnmorskor, socionomer och administrativ personal.

Från 2012 har NCK ett referensråd. Ledamöterna förordnas av Uppsala universitet.

NCK har ett rådgivande vetenskapligt råd som består av disputerade forskare från ämnesområden som har betydelse för verksamheten. Föreståndaren utser ledamöter i rådet.

Fortbildning och kompetensutveckling är en förutsättning för att anställda ska hålla sig uppdaterade inom kunskapsområdet och för att NCK ska bibehålla sin funktion som expertcentrum. 2012 anordnades en intern universitetskurs, *Våld mot kvinnor – samhällets ansvar, 7,5 hp*, för att ge samtliga anställda möjlighet att få formell kompetens i ämnet. I maj 2012 gjorde NCK en gemensam studieresa till Oslo, för att besöka Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, NKTVS, vid Oslo universitet och Ullevål universitetssykehus.

Regeringsuppdrag

Uppdrag att utvärdera utbildningsinsatser om mäns våld mot kvinnor (U2011/5671/JÄM)

NCK fick 2011 i uppdrag att följa upp och utvärdera utbildningsinsatser som har genomförts inom ramen för regeringens Handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (Skr 2007/08:39) och Handlingsplan för att förhindra förebygga att unga blir gifta mot sin vilja (Skr 2009/10:229). Uppdraget ska vara slutredovisat 15 mars 2013.

Uppdrag att utveckla Kvinnofridslinjen (U2011/3939/JÄM)

Under perioden 2011–2014 har NCK i uppdrag att utveckla den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen. Uppdraget syftar till att kvalitetssäkra det stöd som Kvinnofridslinjen ger till de våldsutsatta och till att nå ut till fler av dem som utsätts för hot, våld och/eller sexuella övergrepp. Arbetet inleddes under andra halvåret 2011 och intensifierades under 2012. Regeringsuppdraget ska slutredovisas 1 april 2015.

Övriga officiella uppdrag

Remissvar

NCK har under 2012 avgett yttrande avseende följande utredningar:

- *SOU 2012:35 Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap*
- *SOU 2012:26 En ny brottsskadelag*
- *SOU 2012:33 Gör det enklare – Slutbetänkande av statens vård- och omsorgsutredning*
- *Ds 2012:20 Inspektionen för vård och omsorg – en ny effektiv tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst*
- Fridskränkning brotten och egenmäktighet med barn (SOU 2011:85)

Referens- och samverkansgrupper

NCK ska utgöra ett stöd till myndigheter och organisationer i frågor om mäns våld mot kvin-

nor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Som regeringens nationella expertcentrum deltar NCK kontinuerligt i hearings och i samverkansgrupper tillsammans med myndigheter och organisationer som arbetar med frågorna.

Egna referensgrupper

Utbildningsenhetens referensgrupp för frivilligorganisationer

Referensgruppen för frivilligorganisationer samarbetar kring utbildningsfrågor. Ett tiotal organisationer är representerade.

Nätverket för NCK:s kunskapsbank

Kunskapsbankens nätverk träffas cirka två gånger per år och består av representanter för de myndigheter som medverkar i NCK:s kunskapsbank. Syftet är att utbyta idéer och

diskutera publiceringsfrågor samt utvecklingen av kunskapsbanken.

Kvinnofridslinjens referensgrupp

Kvinnofridslinjens referensgrupp består av representanter för organisationer som arbetar med våldsutsatta kvinnor och deras barn. Gruppen har som syfte att träffas och utbyta erfarenheter samt komma med synpunkter och råd i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Nätverket för landstingsstrateger

NCK träffar varje år representanter som arbetar med kvinnofridsfrågor i olika landsting.

Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid

NCK är sedan 2009 sammankallande i Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid som består av 15 nationella myndigheter, länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid är en arena för att utbyta erfarenheter, sprida kunskap och möjliggöra samverkan kring specifika projekt när det gäller mäns våld mot kvinnor. Gruppen ska också arbeta för att sprida kunskap till personer som i sitt yrke eller ideella arbete möter våldsutsatta kvinnor. Nätverket sammanträder fyra gånger per år. Två av mötena hålls på NCK och de andra två vid någon av de andra medverkande myndigheterna. Under 2012 hölls dessa möten vid Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen.

Under året har fokus varit arbetet med den nationella tvådagarskonferens som Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid ska arrangera i november 2013.

Övriga samverkans- och referensgrupper

- *Rådet för Brottsofferfonden*
- *Brottsoffermyndighetens referensgrupp för bemötande av sexualbrottsoffer*
- *Brottsoffermyndighetens samverkansgrupp för brottsofferarbete.*

- *Folkhälsoinstitutets nätverk för nationella stöd- och hjälplinjer*
- *Ledningsgruppen för Dubbelt utsatt, Bräcke diakoni*
- *Programrådet för socionomprogrammet vid Uppsala universitet*
- *Socialstyrelsens referensgrupper för regeringsuppdrag:*
 - *Uppdrag om skyddat boende (S2011/8989/FST)*
 - *Uppdrag att fortsätta arbetet med en samlad nationell tillsyn med de nationella bedömningskriterier som avser våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld*
 - *Uppdrag att ta fram en nationell vägledning för personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten i syfte att förstärka möjligheterna att upptäcka våldsutsatthet (S2012/2166/FS)*
 - *Uppdrag att utveckla bedömningsinstrument och stödinsatser för personer utsatta för våld av närstående (S2012/4385/FST) och*
 - *Uppdrag att utveckla metoder och vägledning för arbetet med personer som utöver våld mot närstående (S2012/3248/FST)*
 - *Uppdrag att stärka hälso- och sjukvårdens arbete vid misstanke om att barn och unga far illa eller riskerar att fara illa samt utbetalning av medel (S2012/4176/FS)*
 - *Socialstyrelsens referensgrupp angående utbildningsmaterialen inom Fortsatt utveckling av socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld.*

Ekonomi

Universitetsverksamhet

Kostnaden för NCK:s verksamhet uppgick 2012 till 29 552 tkr. Av dessa utgjorde 6 729 tkr landstingets kostnader för drift av den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen. Intäkterna uppgick till 30 542 tkr varav huvuddelen, 25 751 tkr, utgjorde regeringens ramanslag (U2012/2067/UH). NCK erhöll också under året sammanlagt 4 041 tkr för de särskilda regeringsuppdragen *Utveckling av den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen* (U2011/3939/JÄM ap.19) och *Uppdrag att utvärdera utbildningsinsatser om mäns våld mot kvinnor* (U2011/5671/JÄM).

Resultaträkning (tkr)

Intäkter		Kostnader	
Intäkter av anslag	29.792	Personalkostnader	-10.512
		Lokalkostnader	-1.867
Avgifter och andra ersättningar	681	Övriga driftkostnader	-17 350
Finansiella intäkter	69	Finansiella kostnader	-22
		Avskrivningar	-416
		Gemensamma kostnader	-1 936
Summa intäkter	30 542	Summa kostnader	-29 551
Verksamhetsutfall	-990		

Klinisk verksamhet, Kvinnofridsenheten

Intäkterna utgjordes av bidrag från landstinget och övriga intäkter, där bidrag från NCK:s universitetsdel för Kvinnofridslinjen uppgick till 6 729 tkr.

Resultaträkning (tkr)

Intäkter		Kostnader	
Ersättning från Landstinget i Uppsala län	5 242	Personalkostnader	-9 860
Övriga intäkter	7 466	Omkostnader interna	-1 572
Riks-/regionintäkter	197	Omkostnader externa	-1 253
Summa intäkter	12 906	Summa kostnader	-12 685
Verksamhetsutfall	221		

Bilagor

1. Publikationer
2. Sammanställning av NCK:s utbildningsverksamhet 2012
3. Externa evenemang 2012

Bilaga 1: Publikationer

Nationell kartläggning

- *Nationell kartläggning av hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer beaktas i myndigheters fortbildningar* (NCK-rapport 2012:1).

Debattartiklar

- Den 31 maj 2012 publicerades en debattartikel i Dagens samhälle, med rubriken "Stärk sjukvårdens arbete mot kvinnomisshandeln" av Gun Heimer, professor, chef Nationellt centrum för kvinnofrid och Erik Weiman, ordförande i landstingsstyrelsen Uppsala län.
- Den 23 december 2012 publicerades artikeln "Utredningarna av dödade dröjer" på Svenska Dagbladets debattsida Brännpunkt av Gun Heimer, professor och chef för Nationellt centrum för kvinnofrid och Henrik Belfrage, professor i kriminologi, Mittuniversitetet, forskningschef, Rättspsykiatriska regionkliniken, Vadstena

Bilaga 2: Sammanställning av NCK:s utbildningsverksamhet 2012

Januari

- Uppsala universitet, Röntgensjuksköterskor T6, Uppsala.
- Uppsala universitet, Läkarprogrammet T5, Uppsala.
- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T1, Uppsala.
- NCK:s universitetskurs *Att utbilda om mäns våld mot kvinnor 7,5 hp*, kursavslutning, Uppsala
- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T4, Uppsala
- Landstinget i Uppsala län, distriktssköterskor i primärvården, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, distriktsläkare, Uppsala
- Länsstyrelsen i Blekinge län, *Våld i nära relation – särskilt utsatt*, Karlskrona
- Landstinget Gävleborg, *Temadag om våld i nära relationer*, Gävle

Februari

- Barnmorskeprogrammet, Mälardalens högskola, Västerås
- Landstinget Gävleborg, *Temadag om våld i nära relationer*, Söderhamn
- Uppsala universitet, Barnmorskeprogrammet, T1, Uppsala.
- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T6, Uppsala
- Fredens Hus, Uppsala
- Rättsmedicin, Uppsala
- Uppsala universitet, Psykologprogrammet, Linköping
- NCK:s tvådagarsutbildning för yrkesverksamma *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*, Uppsala
- Västerås lasarett, Västerås
- Uppsala universitet, Läkarprogrammet T9, Uppsala.
- Brottsofferjouren, Ljusdal

- Uppsala universitet, Masterstudenter i folkhälsovetenskap, Uppsala
- NCK:s universitetskurs *Våld mot kvinnor, 7,5 hp* startar. Tio seminarietillfällen fram till maj 2012, Uppsala
- Landstinget i Uppsala län, kuratorer i primärvården, Uppsala
- Uppsala universitet och Polishögskolan, *Utredningsmetodik inriktning barn-och ungdom*, 15 hp, Uppsala.
- NCK:s universitetskurs *Våld mot kvinnor – samhällets ansvar, internutbildning för personal vid NCK 7,5 hp*. Kursstart, Uppsala
- NCK, föreläsning om intersektionalitet, Uppsala

Mars

- Årligt seminarium Uppsala Zonta II och NCK i samverkan, Uppsala
- Uppsala universitet och Polishögskolan *Utredningsmetodik inriktning barn-och ungdom*, 15 hp. Examination, Uppsala.
- NCK:s universitetskurs *Mäns våld mot kvinnor, fördjupningskurs, 7,5 hp*, kursstart. Tio seminarietillfällen fram till maj 2012, Uppsala
- Vittnesstöden i Uppsala, Uppsala
- NCK:s universitetskurs *Mäns våld mot kvinnor, grundkurs med inriktning på socialt arbete 7,5hp*. Kursstart, Uppsala
- Uppsala universitet, Psykologprogrammet T11, Uppsala
- Uppsala universitet, Humanioradagarna, Uppsala
- FoU Halland, *Omhändertagande vid sexuella övergrepp - Att våga fråga om våld*, Varberg

April

- NCK:s universitetskurs *Mäns våld mot kvinnor, grundkurs med inriktning på socialt arbete 7,5 hp* Kursstart, Uppsala.
- Danderyds sjukhus, Kvinnokliniken, Stockholm

- Primärvården Flogsta vårdcentral, Uppsala
- NCK, kvinnofridsenheten, Uppsala
- Barnhälsovårdsenheterna i Stockholm, Stockholm
- NCK, personalseminarium, *Kvinnors och mäns utsatthet för våld i ett livsperspektiv – en nationell studie*, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, ST-utbildning akutsjukvård, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, fortbildning av undersköterskor vid kirurgavdelningen, Uppsala
- Konferens för ST-läkare inom akutsjukvård, Uppsala

Maj

- Uppsala universitet, Läkarprogrammet T9, Uppsala.
- NCK:s universitetskurs *Våld mot kvinnor 7,5 hp* kursavslutning, Uppsala.
- NCK:s universitetskurs *Mäns våld mot kvinnor, fördjupningskurs, 7,5 hp*. Kursavslutning, Uppsala.
- NCK, intern universitetsutbildning för personal vid NCK *Våld mot kvinnor samhällets ansvar, 7,5 hp*, Uppsala.
- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T4, Uppsala.
- Akademiska sjukhuset, verksamhetsområde kirurgi, fortbildning för undersköterskor, Uppsala.
- Norrbottens läns landsting, utbildningsseminarium, Luleå
- NCK, utbildningsdag, filmvisning av *Blott du mig älskar*, Uppsala.
- Primärvården Sörmland, allmänläkardagarna, Flen
- Socialtjänsten i Linköping
- Luleå tekniska högskola, länkad föreläsning för sjuksköterskeprogrammet
- Uppsala universitet, *Mäns våld mot kvinnor grundkurs – inriktning på socialt arbete*, kursavslutning, Uppsala.
- Smedjebackens kommun, familje- och utbildningsnämnden, Smedjebacken

- Myndighetssamverkan, Stockholm
- Polishögskolan i Växjö
- NCK, introduktion för nyanställda, Uppsala

Juni

- Uppsala universitet, Läkarprogrammet T5, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, kvinno- och barn-divisionen, Uppsala
- Kammarrätten, Göteborg
- *Genderbased Violence Capacity Building Project – Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, Sverige, och Foundation for Professional Development, FPD, Sydafrika*

Augusti

- Akademiska sjukhuset, Friskhuset, Uppsala
- Kriminalvården Region Väst, BOS, Göteborg
- OGU-symposium vid SFOG-veckan 2012, Kristianstad

September

- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T1, Uppsala.
- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T4, Uppsala
- Uppsala universitet, Sjuksköterskeprogrammet T6, Uppsala.
- Uppsala län, Multimodala smärtteamets nätverksträff, Uppsala
- Lunds Domarakademi, *Sexuella övergrepp*, föreläsning för domare, Lund
- Uppsala universitet, *Våld mot kvinnor, 7,5 hp*, kursstart, Uppsala.
- *Dealing with crime victims/CEPOL*, Uppsala
- Uppsala universitet, *Mäns våld mot kvinnor, 7,5 hp*, kursstart, Uppsala
- Nationella läkarsekreterar- och undersköterskedagarna, Karlstad

Oktober

- NCK, Åklagarutbildning, Göteborg
- Uppsala universitet, Röntgensjuksköterskeutbildning T1, Uppsala

- Uppsala universitet, Läkarprogrammet T9/T10, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, utbildning för distriktssjuksköterske- och barnsjuksköterskestuderande, Uppsala
- NCK:s universitetskurs *Att utbilda om mäns våld – utbildarkurs, 7,5 hp*, Uppsala
- Landstinget Västernorrland, Härnösand
- Uppsala universitet, Centrum för genusvetenskap, A-kursstudenter, Uppsala.
- NCK:s universitetskurs, distansutbildning *Våld mot kvinnor 15 hp för yrkesverksamma*, kursstart, Uppsala.
- Akademiska sjukhuset, Friskhuset, Uppsala
- Röda Korsets Högskola, Sjuksköterskeprogrammet T4, Stockholm
- Uppsala universitet, Juristprogrammet T4, uppsala
- Uplands nation, Seniorskollegium, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, *Lärandeseminarium – vårdokumentation*, Uppsala
- Uppsala universitet, *Mäns våld mot kvinnor, 7,5 hp*, kursavslutning, Uppsala.
- Utbildning för poliser, åklagare, rättsmedicin samt kvinnokliniken, Uppsala.
- Lunds tingsrätt, *Föreläsning Våld inom relationer – samhällets ansvar*, Lund

December

- Länsstyrelsen Västernorrland, seminarium *Mäns våld mot kvinnor och djur*, Sundsvall
- Polishögskolan och Uppsala universitet, vidareutbildning för poliser i utredningsmetodik med inriktning på brott i nära relationer, Uppsala.
- Uppsala universitet, Läkarprogrammet T9, Uppsala.
- Seminarium för läkare och sjukvårdspersonal, Mikkeli, Finland

November

- Polishögskolan och Uppsala universitet *Vidareutbildning för poliser i utredningsmetodik med inriktning på brott i nära relationer*, Uppsala.
- Uppsala universitet, Psykologprogrammet T3, Uppsala
- Kriminalvården, Norrköping
- Kriminalvården, Västervik
- Polismyndigheten Uppsala län, God samverkan, Uppsala
- NCK, sjukgymnaster vid Akademiska sjukhuset, Uppsala
- Polisutbildning, Växjö
- NCK, Återträff utbildarkursen, Uppsala
- Uppsala universitet, *Våld mot kvinnor, 7,5 hp*, kursavslutning, Uppsala.
- Uppsala kommun, skolsjuksköterskor, Uppsala
- Akademiska sjukhuset, Rättspsykiatri, Uppsala

Bilaga 3: Externa seminarier 2012

Februari

- Seminarium på tioårsdagen av mordet på Fadime Sahindal, ABF, Stockholm

April

- Skolsköteskekongressen 2012, Stockholm
- Stiftelsen för utbildning och utveckling i svensk sjukvårds nationella konferens "AT-stämman 2012", Stockholm

Juli

- NCK:s seminarium "Att utsättas för våld är ingen sjukdom – men det kan förstöra hälsan", Almedalsveckan, Visby
- Svensk förening för obstetrik och gynekologis kongress "SFOG-veckan 2012", Kristianstad

September

- "Kvinnors och mäns utsatthet för våld", Forskartorget, Bok & Bibliotek 2012, Göteborg
- Stiftelsen för utbildning och utveckling i svensk sjukvårds nationella konferens "Läkarsekreterar- och undersköterskedagarna 2012", Karlstad